

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

II РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 54

София, сбота, 4 мартъ

1933 г.

59. заседание

Срѣда, 1 мартъ 1933 година

(Открито отъ председателя А. Малиновъ въ 16 ч. 45 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

Стр.

Стр.

Отпуски, разрешени на народни представители . . . 1277

Запитване отъ народнитѣ представители М. Станевъ и А. Бояджиевъ къмъ министъръ-председателя относно изборитѣ за общински съветници и за училищни настоятели на гр. София. (Съобщение) 1278

Питания:

1) отъ народния представителъ С. Мошановъ къмъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти — пита: възнамѣрява ли правителството да внесе новъ законопроектъ за облекчение на длъжницитѣ-земледѣлци. (Съобщение) 1277

2) отъ народния представителъ К. Лулчевъ къмъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти относно задълженията на захарната фабрика „Каяли“ къмъ цвеклопроизводителитѣ и пр. (Съобщение) 1277

Законопроекти:

1) за измѣнение и допълнение на закона за прѣжитѣ данѣци. (Трето четене) 1278

2) за урегулиране наемнитѣ отношения. (Първо четене — продължение разискванията) 1281

Дневенъ редъ за следващото заседание. 1288

Председателъ: (Звъни) Понеже има нужното число народни представители, обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Алексиевъ Никола, Бешковъ д-ръ Иванъ, Буровъ Атанасъ, Василевъ Василь, Василевъ Иванъ, Василевъ Раци, Велчевъ Иванъ, х. Галибовъ Юсеинъ, Ганевъ Георги, Ганчевъ Миню, Георгиевъ Павелъ, Гуревъ Василь, Деневъ Андрей, Димитровъ Захари, Докумовъ Борисъ, Дочевъ Момчо, Думановъ д-ръ Никола, Желябовъ Жеко, Ивановъ Запрянь, Йонетовъ Георги, Казанаклиевъ Георги, Каназирски Георги, Кирковъ Кирко, Косевъ Костадинъ, Лоловъ Господинъ, Лоловъ Сава, Мариновъ Василь, Маринчевъ Георги, Мартулковъ Алекси, Мечкарски Тончо, Мирски Христо, Митовъ Генко, Мутафовъ д-ръ Христо, Наумовъ Александъръ, Омарчевски Стоянъ, Орозовъ Александъръ, Панайотовъ Петъръ, Пастуховъ Кръстю, х. Петковъ х. Георги, Петковъ Петко, Петровъ Никола, Поповъ Стефанъ, Райковски Минко, Рангеловъ Раденко, Рафайловъ Филипъ, п. Рачевъ Иванъ, Русиновъ Костадинъ, Савовъ Николай, Свиначевъ Добри, Софиевъ Христо, Стоянчевъ Цвѣтанъ, Ташевъ Димо, Тотевъ Деню, Филиповъ Стоянъ, Христовъ Александъръ, Цачевъ Цачо, п. Цвѣтковъ Кръстю, Чернооковъ Георги, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Чорбаджиевъ Петко, Шишковъ Георги и Янакиевъ Василь)

Бюрото на Събранието е разрешило отпускъ на следнитѣ г. г. народни представители:

- По 1 день:
 На г. Александъръ Христовъ;
 На г. Христо Мирски;
 На г. Василь Гуревъ;
 На г. Иванъ Василевъ;
 На г. Кръстю Пастуховъ;
 На г. Николай Савовъ;
 На г. Минко Райковски;
 На г. х. Георги х. Петковъ и
 На г. д-ръ Никола Думановъ.
 По 2 дена:

На г. Василь Мариновъ;
 На г. Иванъ Велчевъ;
 На г. Ради Василевъ и
 На г. Димо Ташевъ.
 По 3 дни:
 На г. Тодоръ Якимовъ и
 На г. Стефанъ Вен. Поповъ.

4 дни:
 На г. Никола Кемилевъ.
 Съобщавамъ на г. г. народнитѣ представители, че отъ народния представителъ г. Стойчо Мошановъ е постѣпило питане, отправено къмъ г. министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти. Казаниятъ народенъ представителъ пита г. министра: (Чете)
 „1. Възнамѣрява ли правителството да внесе новъ законъ за облекчение на длъжницитѣ-земледѣлци и кога?“...

Отъ мисзинството: Ей-й-й!

С. Мошановъ (д. сг): Щомъ като вие спите, трѣбва ние да ви събудимъ.

Председателъ: . . . „2. Счита ли, че въпросътъ за земледѣлскитѣ задължения може да се отдѣли изобщо отъ въпроса за задълженията въ страната?“

3. Може ли г. министърътъ да събщи общитѣ положения, върху които правителството мисли да основе евентуалния законопроектъ?“

Постѣпило е сѣщо питане отъ народния представителъ г. Коста Лулчевъ, адресирано до г. министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти. Казаниятъ народенъ представителъ пита г. министра на земледѣлието: (Чете)

„1. Истина ли е, че захарната фабрика „Каяли“ има най-голямъ районъ за посѣване на цвекло?“

2. Истина ли е, че захарната фабрика „Каяли“ презъ 1930 г. е преработила 100.000 тона цвекло, а презъ 1931 г. — само 6.300 тона?“

3. Истина ли е, че презъ 1931 г. фабриката „Каяли“ е внесла въ фонда за насърчение цвеклосѣенето — по 100 л.

на тонь обработено цвекло — 630.000 л., а получила премия за изнесена захарь 1.500.000 л.?

4. Истина ли е, че фабриката „Каяли“ дължи на цвеклопроизводителитѣ за вземено отъ тѣхъ цвекло презъ миналата година около 19.000.000 л. и ще изплати ли фабриката тая сума на цвеклопроизводителитѣ?

5. Истина ли е, че когато данъчни и акцизни власти сѣт поискали търговскитѣ книги на фабрика „Каяли“ за справки и провѣрка, не сѣт имъ били дадени подѣт предлогъ, че книгата били вънъ отъ България — въ Парижъ?

6. Истина ли е, че когато данъчни и акцизни власти сѣт поискали търговскитѣ книги на фабрика „Каяли“ за справки и провѣрка, не сѣт имъ били дадени подѣт предлогъ, че книгата били вънъ отъ България — въ Парижъ?

7. На какво се дължи всичко това, допустимо и позволено ли е то и какво е направено отъ страна на Министерството на земледѣлието или държавата по него?

8. Ако всичко това е истина, допустимо и позволено ли е държавата наново сега да води преговори за посѣване на цвекло и производство на захарь съ тая фабрика, постѣпила тѣт съ цвеклопроизводителитѣ и съ държавата?

Тѣт две питання ще бждатъ врѣчени на надлежния министъръ, за да даде той своя отговоръ.

Отъ народнитѣ представители отъ Работническо-селския трудовъ блокъ г. Митю Станевъ и г. Асенъ Бояджиевъ е постѣпила интерпелация. Двамата споменати народни представители отправятъ своята интерпелация къмъ г. министъръ-председателя и въ нея слагатъ следнитѣ три въпроса: (Чете)

„1. Сѣтбате ли, че общинскитѣ съветъ и училищното настоятелство въ сегашния си съставъ сѣт изразители на волята на софийскитѣ избиратели?

2. Сѣтбате ли, че касирането на работническитѣ общински съветници и училищни настоятели е правилно извршено отъ сѣтда, щомъ като за това нѣма мотиви и самото изключване почива на досиетата отъ Дирекцията на полицията?

3. Сѣтбате ли, че актѣт на касирането на работническитѣ общински съветници и училищни настоятели, исканъ отъ привителството, е съвмѣстимъ съ принципитѣ на демокрацията, въ която Вие и Вашето правителство ежедневно се кълнете?“

Минаваме къмъ първа точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за събиране на прѣжитѣ данъци.

Моля г. докладчика да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Драгойски (д): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправкитѣ и прибавкитѣ, приети на второ четене)

Н. Кемилевъ (д. сг. II): Азъ имамъ една молба къмъ г. министра. Въ Русенска околия има известни пунктове, които сѣт убити страшно отъ градушка. По силата на това, че цѣлата околия е изключена, не се засѣгатъ и тѣт. Тѣт сѣт отправили молба и до Васъ, г. министре. Тамъ положението е страшно, затова моля да се съгласите да се впишатъ такива отдѣлни пострадали пунктове, защото цѣлата околия не е пострадала.

С. Патевъ (з): Искамъ думата, г. председателю.

Председателът: По кой въпросъ?

С. Патевъ (з): По сѣтния въпросъ, по който говори г. Кемилевъ. Нека да се каже общо, че се включватъ ония селища, които сѣт пострадали 50%.

Министъръ С. Стефановъ: То е много широко.

С. Патевъ (з): Да се каже „ония селища“, а не „околии“.

Председателът: Постѣпили сѣт предложения за нѣкои поправки на законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за събиране на прѣжитѣ данъци. Едни отъ тѣхъ сѣт направени отъ г. министра на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Всички сѣт по решение на комисията.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Кога се е събирала комисията?

Министъръ С. Стефановъ: Още миналата седмица.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Тая заранъ ние бѣхме викани да прегледаме законопроекта наново.

Министъръ С. Стефановъ: Нѣма такава нѣщо. Тая заранъ викахме комисията по законопроекта за акцизитѣ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): И по законопроекта за събиране на прѣжитѣ данъци.

Министъръ С. Стефановъ: Не. Азъ ви декларирамъ, че комисията го е гледала по-рано.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Вземете поканата и я прочетете, ако обичате.

Министъръ С. Стефановъ: Декларирамъ Ви, че комисията го е гледала преди две седмици.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Тая заранъ азъ дойдохъ и ми казаха, че Вие сте дошли и сте си отишли, но комисия нѣмаше.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ съмъ дошелъ по законъ за акцизитѣ. А решението на комисията е написано още тогава съ вашия представителъ г. Ради Василевъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Вижте поканата.

А. Пиронковъ (д. сг): Поканата е, че днесъ въ комисията ще се гледа законопроекта за събиране на прѣжитѣ данъци.

Министъръ С. Стефановъ: Всичко, което ще се полага на гласуване отъ председателството, е гласувано единодушно отъ комисията. Нѣкои отъ комисията, покрай другия законопроектъ, искаха да гледатъ и този, за нѣкои нови поправки, а не за това, което е решение на комисията още отъ миналата седмица.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): То е въ връзка съ сѣтния законопроектъ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Ради Василевъ отъ вашата парламентарна група присѣтствуваше презъ всичкото време.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Вѣрно.

Председателът: Г. министърът на финанситѣ предлага, щото по § 1, чл. 13, да се възстанови зачеркнатата на второ четене алинея четвърта и вмѣсто нея да се заличи алинея шеста

Моля ония г. г. народни представители, които приематъ това предложение, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема

Г. министърът на финанситѣ предлага по § 2, чл. 16, въ забележка втора думитѣ „текущи и прѣжи данъци“ да се замѣнятъ съ думитѣ „текушитѣ прѣжи данъци“.

Моля ония г. г. народни представители, които приематъ това предложение, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. министърът на финанситѣ сѣтщо предлага по § 3, чл. 19, въ алинея трета, следъ „1½“ да се прибави думата „лихва“.

Който приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ С. Стефановъ: Тѣт, както е навсѣкжде въ законопроекта.

Председателът: Г. министърът на финанситѣ предлага по § 12 чл. 51, въ първата алинея следъ думитѣ „и врѣхнинитѣ върху тѣхъ“ да се прибавятъ думитѣ „както и за всички други свои вземания отъ публично-правенъ характеръ“.

Моля ония г. г. народни представители, които приематъ това предложение, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Чете)

„5. По § 12, чл. 51, забележка II. Да се възстановятъ заличенитѣ на две мѣста въ текста думи „и другитѣ държавни вземания“, като къмъ тѣхъ се прибавятъ и думитѣ „отъ публично-правенъ характеръ“.

Моля, които приематъ това предложение, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Азъ пропуснахъ да съобщя на Народното събрание, че има предложение отъ народния представителъ г. Аврамъ

Аврамовъ, подписано отъ нужното число народни представители. Това предложение е следното: (Чете) „Към § 9. Чл. 50 се премахва отъ настоящия законопроектъ“.

С. Ризовъ (з): Г. председателю! Искамъ думата да поясня това предложение.

Председателъ: Въ законопроекта към § 9 нѣма чл. 50.

А. Аврамовъ (з): Г. председателю! Моля, дайте ми думата за обяснение.

Председателъ: Имате думата.

А. Аврамовъ (з): Чл. 50 отъ стария законъ за събиране прѣжитъ данѣци казва, че когато бирникътъ отиде въ една община, общинското управление е длъжно да му даде писаръ за събиране на данѣцитъ. При държавните бирници сега има дѣловодители. Ние искаме да остане стариятъ чл. 50. Сега вие сте измѣстили редакцията и не знаемъ къмъ кой членъ да прибавимъ нашата забележка.

Министъръ С. Стефановъ: Не ми е ясенъ въпросътъ. Обяснете се, г. Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з): Вие сега поставяте съ закона при държавните бирници дѣловодители.

Министъръ С. Стефановъ: Не ги поставяме, имаше ги и по-рано.

С. Ризовъ (з): Г. министре! Преди две години Сговорътъ установи при бирниците помощникъ-бирници, а на тия помощници общинитъ плащатъ годишно по 8—10 хиляди лева. Ние искаме тѣ да се премахнатъ.

Министъръ С. Стефановъ: И азъ искамъ да ги премахна. Направихъ изчисление и видѣхъ, че струватъ 10—15 милиона лева. Тоя въпросъ ще се помъчимъ да го уредимъ тогава, когато дойде бюджетътъ. Ако Министерскиятъ съветъ възприеме да се предвиятъ въ държавния бюджетъ, тогава — да, но сега не можемъ да направимъ това. Това е бюджетенъ въпросъ. Тоя въпросъ го имамъ предъ видъ и ще го повдигна въ Министерския съветъ.

Председателъ: Г. Аврамовъ! Моля Ви да прередактирате предложението си. Иначе не мога да го положа на гласуване. Очевидно, вие имате предъ видъ не § 9, а § 11. (Врѣща предложението на Аврамъ Аврамовъ)

(Чете) „6. По § 14, новъ членъ 52 а. Зачеркнатитъ на второ четене думи на 5 и 6 редъ „и другитъ държавни вземания“ се възстановяватъ и се прибавятъ къмъ тѣхъ думитъ „отъ публично-правенъ характеръ“. Също така зачеркнатитъ въ края на същия чл-чъ на второ четене думи „и други вземания на държавата“ се възстановяватъ и къмъ тѣхъ се прибавятъ думитъ „отъ публично-правенъ характеръ“.

Които отъ г. г. народнитъ представители приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

(Чете) „7. Новъ § 17. При задържането на безобложния данѣкъ занятие на лицата съ служебни занятия не се спада необлагаемата сума отъ 18 хиляди лева за заплати, надници и др. възнаграждения надъ 80 хиляди лева годишно.“

Ликвитъ по дд. 19 на настоящия законъ ще се налагатъ върху данѣцитъ, предадени за събиране или закѣснѣли следъ 1 априлъ 1933 г.“

Моля ония отъ г. г. народнитъ представители, които приематъ това предложение, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля всички предложения да се редактиратъ добре и да се депозиратъ предварително въ бюрото, а не да се даватъ, когато се чете на трето четене законопроектътъ. Всѣки народенъ представител, който иска да прави предложение, трѣбва да се съобразява съ това, което е вече вотирано.

А. Аврамовъ (з): Но на трето четене нови нѣща се докладватъ.

Председателъ: Има и друго едно предложение, което ще трѣбва да положа на гласуване. То е по § 16. Понеже не мога да го прочета моля народния представител, който го прави — г. Патева — да го прочете.

С. Патева (з): Г. г. народни представители! Моето предложение е следното.

Председателъ: Пардонъ, г. Патева. Нито азъ, нито г. министърътъ на финанситъ можемъ да следимъ какво се предлага. Къмъ кой параграфъ е Вашето предложение? Къмъ § 16?

С. Патева (з): Да, къмъ § 16. Азъ си взехъ предложението сега отъ г. докладчика.

Н. Кемилевъ (д. сг. Ц): Най-напредъ да се докладватъ измѣненята, предложени отъ комисията, а следъ това другитъ.

Председателъ: Не мога да положа на гласуване Вашето предложение, г. Патева, защото и то не е редактирано добре.

(Чете) „8. Новъ § 18. За ликвидирание на изостаналитъ данѣчни облагания, по които нѣма решение на първоначалната комисия, за годинитъ до 1931/1932 включително на данѣкоплатци, подлежащи на облагане и съ допълнителенъ данѣкъ върху общия доходъ, както и на дружествата, подлежащи на данѣкъ върху дружествата, се учредяватъ специални комисии въ следния съставъ: за София — председателъ членъ на Софийския апелативенъ съдъ и членове: представител на данѣчната власт, представител на съсловието, посоченъ отъ търговско-индустриалната камара, и представител на Българската народна банка, а за другитъ градове — за председателъ председателътъ на съответния окръженъ съдъ и за членове: окръжниятъ данѣченъ началникъ, представител на съсловието, посоченъ отъ съответната търговско-индустриална камара и представител на Българската народна банка.

При облагането на застрахователнитъ дружества, вмѣсто представителя на Българската народна банка въ комисията участвува такъвъ на държавния контролъ върху частнитъ застрахователни дружества.

Комисията определя данѣка въз основа на даннитъ по облагателната преписка и тѣзи, които би събрала, следъ като изслуша данѣкоплатеца, респективно лицето, което има право да представлява фирмата, или тѣхния повѣренникъ. Така определенитъ отъ нея данѣкъ е окончателенъ и става събираемъ. Решението на комисията може да бъде обжалвано по касационенъ редъ предъ Върховния административенъ съдъ въ едномесеченъ срокъ.

На председателя и на членоветъ на комисиятъ се плаща възнаграждение и пѣтти пари по размѣри, определени отъ Министерския съветъ.“

Сега, г. министре на финанситъ, какво искате? Преди да гласуваме тоя новъ параграфъ, да се занимаемъ съ другитъ предложения ли?

Министъръ С. Стефановъ: После ще ги гласувате.

П. Деневъ (р): Г. председателю! Моля за единъ моментъ.

Председателъ: Имате думата.

П. Деневъ (р): Вие сега предвиждате, че данѣкътъ става събираемъ. Ясно е какво се иска да се каже — че веднага почва събирането на данѣка. Предвижда се, обаче, че решението на комисията може да бъде обжалвано по касационенъ редъ предъ Върховния административенъ съдъ. Въ закона за административното правосъдие има едно общо положение, по силата на което Административниятъ съдъ има право, при известни обстоятелства, да постанови спиране на подлежащи на изпълнение актове. Ето защо трѣбва да се направи нѣкакво допълнение, отъ което да поличи, че обжалването не спира никакъвъ начинъ събирането на данѣка — да се знае, че Административниятъ съдъ не може да прилага ония постановления отъ закона за административното правосъдие, които предвиждатъ спиране на обжалвания актъ. Защото иначе може да се явятъ случаи, когато Административниятъ съдъ съ прво ще постанови спирането на изпълнението, а целта на законопроекта е тъкмо това да не става. Азъ въ момента не мога да ви дамъ редакция, но смѣтамъ, че това трѣбва да се каже.

Министъръ С. Стефановъ: Приемамъ бележката на г. Деневъ.

А. Кантарджиевъ (д): Нѣма нужда отъ нея, защото тукъ се казва: данѣкътъ става „събираемъ“. Значи, не може да се спира събирането му подъ никакъвъ предлогъ.

Председателът: Азъ съмтамъ, че това предложение на г. Деневъ не може да се гласува на трето четене, защото то не е направено писмено и не е подписано отъ 10 души народни представители.

Моля ония г. г. народни представители, които приематъ направеното предложение отъ г. министра на финанситъ за новъ параграфъ 18 така, както го прочетохъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

9. Г. министърътъ на финанситъ предлага новъ § 19: (Чете) „До опредѣляне на данъка занятие, данъка върху ошия доходъ и данъка върху ловжествата за 1933/1934 финансова година, казанитъ данъци ще се събиратъ въ размѣръ 25% отъ данъцитъ за предшествувашата година, за която данъкътъ е опредѣленъ, ако служебно изчисленитъ данъкъ е по-малкъ отъ горния размѣръ (95%)“.

Следъ окончателното опредѣляне на данъцитъ се предава разликата въ увеличение или намаление“.

Моля ония г. г. народни представители, които приематъ това предложение на г. министъра на финанситъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

10. Има предложение отъ г. министъра на финанситъ за новъ § 20 редактиранъ така: (Чете) „Опредѣленитъ отъ първоначалната комисиия данъци за 1933/1934 финансова година могатъ да бъдатъ обжалвани въ установения 14-дневенъ срокъ предъ контролната комисиия само следъ като е внесено 50% отъ служебно предатения за събиране данъкъ. Въ този размѣръ се включва и внесенитъ лотогава служебенъ данъкъ“.

Моля ония г. г. народни представители, които приематъ това предложение на г. министъра на финанситъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Сега да видимъ какво ще правимъ съ предложението на г. Аврамовъ, който го е представилъ така: (Чете) „Къмъ § 11. Чл. 50 се премахва отъ настоящия законопроектъ, като си остане чл. 50 отъ стария законъ въ сила“.

Има думата народниятъ представител г. Асенъ Буковъ.

А. Буковъ (з): Г. г. народни представители! За да ни бжде ясно поправката, която предлага г. Аврамовъ, трябва да се знае, че сегашниятъ чл. 50, както е, предвижда на тия бирници, когато отидатъ въ селата да имъ се дава отъ общината, като дѣловодител, единъ провър. Не може да се разбере кое е наложило што чл. 50 да се измѣни въ смисълъ, задължително да има единъ дѣловодител къмъ участковия бирникъ, нѣщо, което не го е имало досега.

Министъръ С. Стефановъ: Какъ да не го е имало?

А. Буковъ (з): Тогава, какво измѣнение правите?

Министъръ С. Стефановъ: Нищо повече не правимъ, освенъ задължаваме общинитъ да имъ плащатъ, понеже досега положението не е било ясно и не имъ плащатъ цѣла година.

А. Буковъ (з): Като го е имало въ стария законъ, защо правите измѣнение на чл. 50?

Министъръ С. Стефановъ: Това сж лица, които събиратъ данъци на държавата, които досега сж били допълнителни къмъ участковитъ бирници и на които е следвало да плащатъ общинитъ. Обаче общинитъ не сж изплащали на повечето отъ тѣхъ и затова ние поясняваме, че сж длъжни да имъ платятъ. Това положение ще продължи до 31 т. м., когато ще сложимъ въпроса тия дѣловодители да станатъ държавни — единъ въпросъ бюджетенъ, който ще има да се решава отъ Министерския съветъ, и тогава ще се измѣни положението, което е сега.

Това е решението на комисията и това поддържамъ.

А. Аврамовъ (з): Оттеглямъ предложението си.

Председателътъ: Има предложение отъ народния представител г. Симеонъ Патевъ, съ което се видоизмѣнява § 16 така: „Земледѣлски стопани, въ селищата на които посѣвитъ сж претърпѣли презъ 1932 г. загуби отъ градушка надъ 50%, се освобождаватъ отъ поземеленъ данъкъ за 1932/1933 г.“

Има думата г. Патевъ.

С. Патевъ (з): Г. г. народни представители! Въ § 16 сж опредѣлени 10 околии, въ които, ако посѣвитъ на стопанитъ сж пострадали отъ градушка, освобождаватъ се отъ поземеленъ данъкъ за 1932/1933 г. Обаче покрай тѣзи 10 околии има отдѣлни селища въ други околии, които се-

лица градушката е закачила и, следователно, ще бжде много несправедливо, ако на тѣзи селища не се даде това облекчение, което се дава на селищата въ означенитъ 10 околии.

Мене ми се струва, че ако се дадатъ облекчения и на тѣзи селища, фискалътъ нѣма да пострада много, затуй защото поземелниятъ данъкъ се премахва съ закона за бюджета на държавата. Следователно, ако прибавимъ и тия селища отъ други околии, вѣнъ отъ означенитъ 10 околии, въ които селища посѣвитъ сж пострадали съ повече отъ 50%, ние ще внесемъ една справедливостъ. И азъ моля г. г. народнитъ представители, както и г. министра на финанситъ да се съгласятъ да се внесе тая справедливостъ, защото това нѣма да ошети много фиска, а само ще внесе една справедливостъ.

Председателътъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Азъ съмъ съгласенъ да се каже: и ония населени пунктове, за които има министерско постановление и които сж освидетелствувани отъ предвиденитъ въ закона комисии.

Ето защо приемамъ следъ думитъ „и Шуменска околия“ да се прибави: и други селища, претърпѣли загуби презъ сжщото време, за които има министерско постановление възъ основа на освидетелствувания, станали отъ предвиденитъ въ закона комисии.

С. Патевъ (з): А ако не сж станали?

Министъръ С. Стефановъ: По никой начинъ не мога да приема селища, които тукъ инцидентно се посочватъ, да ги впишемъ въ закона.

С. Патевъ (з): Да се каже: освидетелствувания, които сж станали или ще станатъ.

Министъръ С. Стефановъ: Които сж станали. Ние говоримъ за 1932 г., а не за въ бждеще.

С. Патевъ (з): Да могатъ да станатъ освидетелствуванията и заапредъ.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ говоря за пострадалитъ презъ сжщата година, които сж освидетелствувани, а не за всички. Сега не мога да се съглася това да стане и за идущата година.

А. Аврамовъ (з): Ако нѣма министерско постановление?

Министъръ С. Стефановъ: За които има министерско постановление, пострадали презъ сжщата година.

С. Патевъ (з): Въ нашето предложение, г. министре, не изброяваме селища, а казваме: земледѣлски стопани, въ селищата на които посѣвитъ сж претърпѣли презъ 1932 г. загуби.

Министъръ С. Стефановъ: А азъ предлагамъ: които сж пострадали презъ 1932 г. и за които има освидетелствувание и министерско постановление.

Председателътъ: Народниятъ представител г. Патевъ прави предложение, што § 16 отъ законопроекта, който гласше, както е вотиранъ на второ четене: (Чете) „Земледѣлскитъ стопани отъ Кулска, Бѣлоградчишка, Видинска, Ломска, Орѣховска, Бѣлослатинска, Фердинандска, Никополска, Плъвенска, Горноорѣховска и Шуменска околии, които посѣви сж претърпѣли презъ 1932 г. загуби отъ градушка надъ 50%, се освобождаватъ отъ поземеленъ данъкъ за 1932/1933 финансова година“, да се заличи изцѣло и, вмѣсто тоя текстъ да се приеме следниятъ, предложенъ отъ г. Патевъ: (Чете) „Земледѣлски стопани . . .“

Министъръ С. Стефановъ: Г. Патевъ! Азъ Ви моля да се съгласите да се каже: „и други населени мѣста“.

С. Патевъ (з): Азъ съмъ съгласенъ . . .

Председателътъ: Има единъ членъ отъ правилника, който гласи, че, когато е пристѣпено къмъ гласуване, никакви разисквания не могатъ да се допустнатъ.

Г. Патевъ предлага да се заличи цѣлиятъ § 16, както е билъ вотиранъ на второ четене, и да се замѣни съ след-

ния текст: (Чете) „Земледѣлски стопани, въ селищата на които посѣвигѣ сѣ претърпѣли презъ 1932 г. загуби отъ градушка надъ 50%, се освобождаватъ отъ поземеленъ данѣкъ за 1932/1933 г.“

Не мога да сложа на гласуване това предложение, защото не е редовно направено.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Азъ моля да приемете следната нова алинея: „Отъ сѣщото облекчение могатъ да се ползватъ и земледѣлцитѣ-стопани отъ други населени мѣста, по решение на Министерския съветъ, взето въз основа на протоколъ на комисия, съставена съгласно § 5 отъ наредбата за подпомагане на земледѣлцитѣ-стопани“ и пр.

С. Патевъ (з): Тѣй съмъ съгласенъ.

Председателъ: Заявявамъ на Събранието, че по формални причини не мога да положа на гласуване предложението на г. Патевъ.

С. Патевъ (з): Оттеглямъ го.

Председателъ: Вие правите ново предложение, г. министре?

Министъръ С. Стефановъ: Да.

А. Аврамовъ (з): (Отишелъ при министерската маса, къмъ министра на финанситѣ). За рѣждата помѣстихте ли? (Глъчка всрѣдъ мнозинството, което влиза въ пререкания съ А. Аврамовъ)

Председателъ: (Звъни) Моля ония г. г. народни представители, които приематъ добавката къмъ § 16, както току-що се предложи отъ г. министра на финанситѣ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля ония г. г. народни представители, които приематъ на трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за събиране на прѣжитѣ данѣци, тѣй както се прочете отъ г. докладчика, съ всичкитѣ измѣнения и допълнения, които преди малко се вотираха, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 25)

Пристъпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ: първо четене на законопроекта за уреждане наемнитѣ отношения — продължение разискванията.

Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пждаревъ.

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя Н. Захариевъ)

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): (Отъ трибуната) Сънесенния законопроектъ правителството цели да се яви на помощ на занаятци, индустриалци и търговци — три съсловия, които, заедно съ земледѣлското съсловие, създаватъ материалнитѣ блага на страната, три съсловия, които, безспорно, отдавна очакватъ да се спре върху тѣхъ вниманието на правителството, и съ право очакватъ това.

Земледѣлцитѣ бѣха спрѣли вниманието на правителството. Сега ще трѣбва да разгледаме това, което правителството смѣта, че може да се направи, за да отговори на голѣмитѣ очаквания на тѣзи три съсловия.

Г. г. народни представители! Това сѣ съсловия, които преди кризата, която сега преживяваме, почувствуваха много зле последицитѣ на войната и съ по-голѣмо основание отъ всички други очакваха да имъ се помогне, за да излѣзатъ успѣшно отъ разстройството, предизвикано отъ войната.

Въ мотивитѣ на законопроекта се заявява, че този законопроектъ, заедно съ другитѣ, които правителството е провело и смѣта да проведе, идва на помощ на тѣзи три съсловия.

Моята парламентарна група, която счита, че правителството не оправда очакванията, че то не прокара мѣроприятия, закони, за да може да се излѣзе по-скоро отъ стопанската криза, би могла да се задоволи и да каже: ние не можемъ да дадемъ подкрепа на една програма, която нито е разработена отъ самото правителство, нито пакъ съ откъслечното ѣ изпълнение отъ време на време може да вдѣхне вѣра, че наистина по такъвъ начинъ се подпомага за разрешението на голѣмитѣ стопански проблеми.

Г. г. народни представители! Не е само парламентарната група, къмъ която азъ се числя, която така гледа на дѣлото на правителството. По всѣки законопроектъ отъ стопански характеръ, преди всичко отъ различнитѣ парламентарни групи на управляващия блокъ ние слушаме първитѣ атаки. Има едно пълно несъгласие между това, което парламентарнитѣ групи на болшинството считатъ, че трѣбва да се прави, и онова, което правителството

прави. И странно нѣщо: закони, които засѣгатъ принципални въпроси, разрешени по единъ начинъ отъ правителството, атакувани отъ парламентарнитѣ му групи, се аромѣнятъ отъ дъно, излизатъ съвършено други, и правителството не смѣта, че е засегнато въ неговата политика и продължава да я следва по такъвъ начинъ, по какъвто я е подкачило. Като че-ли, г. г. народни представители, управлението е едно училище, и министритѣ правятъ домашни упражнения, които предлагатъ тукъ на насъ да ги прегледаме, да имъ пишемъ бележка, и ако получатъ двойка, ще наведатъ глава и, ако могатъ, ще се зачервятъ, но ще продължаватъ да управляватъ. Г. г. народни представители! Отъ управлението поука може да се черпи и трѣбва да се черпи, но управлението наука не дава. И когато има такова противоречие и такова разногласие между Парламентъ и управление, последицитѣ сѣ съвсемъ други, а не тия, които сега се възприематъ отъ насъ, като една парламентарна практика. Но, г. г. народни представители, макаръ азъ да считамъ, че този законопроектъ, засѣгащъ общата стопанска политика на правителството, не може да бѣде гласуванъ отъ насъ, поради това, че ние не вѣрваме отъ начинитѣ, които се възприематъ, да се постигнатъ резултати, каквито животътъ налага и изисква, ако този законопроектъ съдържаще постановления, които, по нашитѣ разбирания, наистина биха допринесли нѣщо за подобрене положението на тѣзи съсловия, които визира, бихме гласували за него. Но, г. г. народни представители, не бива и не трѣбва да се гласуватъ и прокарватъ закони, които създаватъ, които подхранватъ надежди, но които въ резултатъ даватъ само разочарования. Защото тогава не само неизпълнениятѣ дългъ, че не си могълъ да помогнешъ, е въ тежестъ на управлението, но се създава едно настроение, което е много пакостно въ тѣзи времена, настроения не противъ правителството, а изобщо противъ днешната система на държавно управление, като се счита, че тя не е въ състояние да вземе онѣзи мѣроприятия, които подхождатъ за времето, за да могатъ наистина да се получатъ резултати задоволителни за онѣзи, които очакватъ отъ дѣлото на управлението.

Наистина, г. г. народни представители, и управлението и ние трѣбва ясно да си отговоримъ на каква база поставяме нашата обществена, политическа и стопанска организация. Защото, ако и тукъ ние речемъ да внесемъ онзи хаосъ, който може на улицата да вирѣе, и разни вѣтрове да го разнасятъ по всички посоки, ако и тукъ ние забравимъ, че сме длъжни спокойно, хладнокрѣвно, разумно да преценяваме мѣрцитѣ, които трѣбва да се взематъ, за да може да се допринесе нѣщо за подобрене на стопанскитѣ условия въ страната, и се поддадемъ на страститѣ и увлѣченията, азъ смѣтамъ, че ние не само нѣма да бѣдемъ полезни за страната, но ще вършимъ голѣми пакости. И азъ мисля, г. г. народни представители, че сѣ малки изключения, въ тази Камара нѣма народни представители, които да не смѣтатъ, че стопанската база у насъ е не само установена въ конституцията, но и възприета отъ всички — за частната собственостъ и свободата на стопанската инициатива, частна собственостъ и стопанска инициатива, които ще бѣдатъ регламентирани и ограничени само въ името на голѣми народни и държавни интереси, съ огледъ на обществената правда и на обществената солидарностъ. И ако, г. г. народни представители, ние всички считаме, че въ основата на нашата стопанска организация стои частната собственостъ, ние трѣбва да бѣдемъ много внимателни, когато ще засѣгаме въпроси, които нея я засѣгатъ. Нѣма защо да създаваме настроенія пакостни и да възприемаме настроения, които вѣнъ отъ стениитѣ на Парламента могатъ да съществуваатъ. Азъ признавамъ, г. г. народни представители, че има създадени такива настроения. И ако наистина има основания за такива настроения, трѣбва да търсимъ начини да бѣдатъ тѣ премахнати, да търсимъ начини да бѣдатъ успокоени ония, които намиратъ причини и поводи да негодуватъ отъ известно състояние на частната собственостъ. Това настроение като че прониква и въ Парламента. Наистина има вина, за да се създаде това настроение доду, да се създаде това настроение въ обществото. Но дългъ е на управницитѣ да се стараятъ да премахнатъ тѣзи поводи, за да не засѣгатъ изобщо собствеността.

Не може една собственостъ, която дразни, да бѣде поставена подъ еднакъвъ знаменателъ съ обикновената частна собственостъ. И азъ смѣтамъ, че въ тази ограда все ще се намѣрятъ хора, които не само да действуватъ подъ натиска на тѣзи настроения, но да разбиратъ и голѣмата роля, която сѣ играли и играятъ ония, които създаватъ частната собственостъ, въ заздравяването на нашия стопански животъ, ония мравки, скромни по положение, но трудолюбиви и дейни, които украсиха нашитѣ градове и ги

обърнаха на градове, които приличат на населените пунктове на по-културните и по-напредничави народи. Малцина се спират върху всичките мъжки и върху всичките тежести, които изпитват и понасят ония, които създават тази собственост. Тукъ въ Народното събрание тѣ би трѣбвало по-скоро да получат едно окуражаване, за да може все повече и повече да се създават тѣзи удобни жилища, които сѣ нужни за да се почувствува човѣкъ малко по-свободенъ и че живѣе по-човѣшки и по-културно.

Безспорно, г. г. народни представители, въ времената, които ние преживяваме, при създаването, което е овладѣло маситѣ, за значението на нашия политически животъ, ще бѣде една лекота да се смѣта, че може да се запази общественъ строй, при който мнозинството нѣма да бѣде задоволено въ най-важнитѣ, най-необходимитѣ човѣшки нужди. Жилища, храна, облѣкло и топливо — това сѣ нужди, които трѣбва да бѣдат задоволени за всички граждани въ тази страна. Който смѣта, че при политическото съзидание, което днесъ имать широкитѣ маси, ще може да се поддържа единъ общественъ строй, при който болшинството да не бѣде задоволено въ тѣзи нужди, се мами, горчиво се мами. И ако той въ своята дейност не прави всичко възможно, за да може да се насочва дейността и на гражданитѣ, и на управлението въ тази насока, той не изпълнява своя дългъ на гражданинъ и общественикъ.

Но, г. г. народни представители, когато ще трѣбва да се постави тази задача на управлението — задоволяване тѣзи нужди на гражданството — не бива да се забравя, че това ще трѣбва да става по начинъ, щото тежеститѣ, които ще понесе гражданството, да се чувствуватъ еднакво отъ всички, да се понасятъ равномерно и да се разпредѣлятъ равномерно. Съ този законопроектъ правителството иска да дойде на помощъ на търговци, на занаятчи и на индустриалци. И азъ се спирамъ само на постановленията на законопроекта, г. г. народни представители, защото другитѣ въпроси, които се повдигнаха отъ тази трибуна отъ г. г. народни представители, смѣтамъ, че не могатъ да бѣдатъ поставени на разглеждане, защото нито сѣ въпроси на правителството, нито сѣ въпроси отъ такова леко естество и отъ такъв характеръ, щото да могатъ безъ специални проучвания, безъ обстойни обсъждания да бѣдатъ разрешени съ постановленията на единъ законъ. Но така, както законопроектътъ ни е представенъ, г. г. народни представители, самъ по себе си той не удовлетворява онѣзи очаквания, които има у тѣзи три съсловия за начинитѣ, по които ще може и ще трѣбва да имъ се помогне. Всичко онова, което се говори отъ тази трибуна, като че имаше предъ видъ само гр. София, и то специално известни центрове, където наистина движението е по-особено и отношенията между наематели и наемодатели сѣ по-други. Но законътъ е общъ, законътъ засѣга всички градове въ царството, законътъ засѣга отношенията между всички наематели и наемодатели. И когато ще трѣбва, г. г. народни представители, да се намѣси законодателната властъ въ отношенията между наематели и наемодатели, ще трѣбва да се прецени дали при тази намѣса ще се добиятъ наистина практически резултати ценни, безъ да се направятъ пакости непоправими. Резултати ценни този законопроектъ не може да даде, защото, безъ да се спирамъ на статистикитѣ, които пожелаха нѣкои народни представители тукъ да изтъкнатъ — статистики, които не сѣ статистики въ духа на мотивитѣ на законопроекта, защото тамъ никакви данни въ тази насока не сѣ дадени — безъ да се спирамъ на тия статистики, казвамъ, които по самото си естество сѣ много неточни и мъчно могатъ да бѣдатъ проверени, азъ мога смѣло да поддържамъ, че наемитѣ, които бѣха презъ 1929 г., днесъ вече не съществуватъ и че тѣ сѣ спаднали извънредно много, поне сѣ спаднали въ този размѣръ, въ който законопроектътъ предвижда да бѣдатъ намалени. И ако фактически съ този законопроектъ ние не можемъ да получимъ по-другъ резултатъ отъ ония, които животътъ и безъ нашата намѣса дава, има ли смисълъ да се създава този законъ? Г. г. народни представители! Та и тия, които очакватъ намѣсата на държавата въ отношенията между наематели и наемодатели — самитѣ наематели — въ изложението, което сѣ изпратило до народнитѣ представители и до правителството, твърдятъ, че съ този законопроектъ въ тази му редакция практически резултати не може да се получатъ. Но, г. г. народни представители, ще се получи друго — една несправедливостъ, която самиятъ законопроектъ съдържа въ себе си, поради това, че въ законопроекта не се прави разлика между различнитѣ стопани и различнитѣ наематели, а така шаблонно се постановява. Не могатъ, г. г. народни представители, да се поставятъ тѣ подъ еднакъвъ знаменателъ. И когато законопроектътъ ги поставя подъ еднакъвъ зна-

менателъ, това трѣбва да бѣде въ името на добре преценени и безспорно установени общественни интереси и по начинъ, щото да се признае и отъ тия, които постановленията на закона засѣгатъ, че наистина съ закона се извършва единъ актъ на обществена правда, единъ актъ на солидарностъ. Самитѣ търговци ви казватъ: този законопроектъ, така както е редактиранъ и както е предложенъ, ще помогне само да се влошатъ отношенията между наематели и наемодатели. Г. г. народни представители! Ние ще трѣбва много да внимаваме, когато се набъркваме въ отношенията на различни слоеве, на различни съсловия въ нашето общество. Задачата днесъ не е да създаваме недоразумения, не е да ги предизвикваме, а тамъ, където съществува, да можемъ да ги загладимъ и, ако можемъ, свършено да ги премахнемъ. Та нали самиятъ законопроектъ още съ втория си членъ ни занимава съ процеситѣ, които ще възникнатъ между наематели и наемодатели? Тамъ ли е намѣсата на управлението, тамъ ли е намѣсата на държавата — да се повдигатъ спорове и тамъ, където днесъ не съществуватъ и където странитѣ, по единъ или другъ начинъ, умѣятъ и успѣватъ да ги уреждатъ? Най-сетне, г. г. народни представители, когато трѣбва да се посегне и на наемнитѣ договори, така както посѣга законопроектътъ, когато трѣбва да лишитъ отъ правото наемодателя да иска унищожението на договора, сключенъ съ определенъ срокъ, който изтича въ тази година, за която говори законопроектътъ, когато речешъ да посегнешъ на това негово право, отъ него запазено по едно или друго съображение, ще трѣбва пакъ да целишъ единъ сигуренъ и голѣмъ успѣхъ за задоволяване на обществената правда, за подпомагане на онова съсловие, на което си решишъ да помогнешъ. И когато този резултатъ не може да се прозре и не се вижда такова едно постановление, законопроектътъ ще допринесе само пакости, вмѣсто да донесе полза.

Ако такива сѣ постановленията на законопроекта, г. г. народни представители, вие ще разберете, че ние не можемъ да съдействуваме на такъвъ единъ начинъ на законодателстване. Не бива да се възбуждатъ страсти, не бива да се създаватъ спорове, не бива безъ нужда да се навлиза въ една област, където държавата си опитъ щастиято, но пожена много лоши резултати преди години.

Наистина, г. г. народни представители, ще трѣбва — и това по очакватъ и търговци, и занаятчи, и индустриалци — държавата да имъ се притече на помощъ. Много отъ тѣхъ паднаха вече въ борбата съ стопанската криза. Може би много отъ тѣхъ паднаха и затова, защото тѣхното количество бѣше надраствало броя, нуженъ за нашата слаба консомация, за едно население, каквото имаме. Но и тия, чието число е съответно на нуждитѣ на консомацията, и тѣ днесъ изнемогватъ, и тѣ сѣ днесъ въ постоянна борба, всѣки денъ ще трѣбва да понасятъ все по-голѣми и по-голѣми удари, за да могатъ да се запазятъ и да могатъ да стоятъ здраво на краката си. Тѣ очакватъ помощъ. Но съ този ли законопроектъ, съ тази ли мѣрка правителството смѣта, че най-напредъ трѣбваше да почне, за да имъ се яви на помощъ? Не трѣбва, г. г. народни представители! Много умъ, за да се разбере, че ако е необходима тази мѣрка, до нея ще трѣбва да се дойде най-подиръ, когато държавата изчерпи всички други срѣдства, които има на свое разположение, за да се яви въ помощъ на тия съсловия.

Единъ отъ народнитѣ представители отъ блока тукъ отъ трибуната трѣбваше да направи тази уговорка: наистина този законопроектъ, самъ по себе си, сѣ тѣзи постановления, може би ще засегне много зле едни съществування, които сами имать нужда отъ държавната помощъ, но съ други законопроекти, съ които правителството ще излѣзе — съ законопроекта за намаление на лихвения процентъ, за опрощаване дълговетѣ и т. н. и т. н. — ще се дойде и на помощъ. Г. г. народни представители! Така откъслечно не се законодателствува. Вие знаете по какъвъ начинъ се законодателствуваше тукъ миналата година и какви резултати се постигнаха съ онѣзи закони, които много добросъвестно и правителство и народно представителство създадоха съ желание да се внесе едно оживление въ нашия стопански животъ, да могатъ да се подпомогнатъ по-ефикасно намиращитѣ се въ нужда стопани-земледѣлци. Това законодателство даде резултати много пакостни и свършено противни на ония, които се очакваха. Е добре, днесъ се чака подобрене, попълване на това законодателство, за да може то да даде не ония резултати, които даде, а такива, които се очакватъ. Така ще бѣде и съ този законопроектъ. Ние не можемъ да носимъ отговорностъ за такова едно законодателство и да даваме съгласието си за такъвъ законъ.

Азъ не желая тукъ да се спирамъ върху положението, въ което сѣ самитѣ собственици и самитѣ наемодатели —

нѣма защо да се спирамъ. Най-сетне на тѣхъ може да се наложи едно бреме по-тежко, отколкото на всички други граждани; най-сетне тѣ, най-примиримитѣ въ тази страна граждани, които съ най-голямъ примирение и съ най-голямъ стоицизъмъ понасятъ всички тежести, които държавата стоварва върху гърбамъ, може би ще понесатъ и тия тежести, но всичко това да стане съ огледъ наистина на единъ резултатъ, който ще доведе едно тържество на обществената правда. Тогава ще бъде ясно за тѣхъ, че въ името на обществената солидарностъ, която е необходима да се прокара въ живота, за да може нашето общество да устои на голѣмитѣ удари днесъ, които се сипятъ отъ всички страни, тѣ сж длъжни да понесатъ и тази тежестъ съ стоицизъмъ, както понасятъ и другитѣ. Но за това е необходимо, наистина, резултатитѣ да бъдатъ явни, да бъдатъ несъмнени — миръ, спокойствие, задоволяване голѣмитѣ нужди на разни съсловия. При липса на такива явни резултати, г. г. народни представители и при явното положение, което ще настѣпи отъ прокарането на единъ такъвъ законъ — да раздуха повече страсти, да създаде повече конфликти — азъ смѣтамъ, че ние служимъ по-добре на тия съсловия, които законопроектътъ визира, когато ви заявимъ, че такъвъ законопроектъ не трѣбва да бъде гласуванъ.

Г. г. народни представители! И занаятчи, и търговци, и индустриалци разбиратъ, че първото условие, за да могатъ тѣ да вирѣятъ и стопански да закрепнатъ, е да има миръ и спокойствие въ тази страна; да има духовно единство между всички граждани въ тази страна, за да може да се наддѣлѣ на всички онѣзи несподоби, които притискатъ всички слоеве. Е добре, г. г. народни представители, всѣки законъ, който би развалилъ, би нанесълъ пакостъ на това духовно единство; който би създадъ недоразумения; който би засилилъ конфликтитѣ, ще бъде пакостенъ за тѣхъ. И когато ние искаме да имъ помогнемъ, не бива да създаваме закони, при които тѣ ще се почувствуватъ, при общитѣ условия, много по-зле, отколкото сж днесъ.

Г. г. народни представители! И ние съзнаваме нуждата, че управлението трѣбва да се намѣсва, за да могатъ да се създаватъ по-благоприятни условия за тѣзи стопански съсловия; и ние, заедно съ васъ, поддържаме, че държавата има право да се намѣсва, че нашата конституция не е прѣчка за такава една намѣсва, че нашата конституция е демократическа конституция — а тя не би била демократическа, ако, по силата на нейнитѣ постановления, не би могла да възтържествува въ тази страна обществената правда и обществената солидарностъ, а тамъ, където последната е накърнена, да бъде наложена отъ държавната властъ. Това държавата може, държавата има право да го направи. Но когато го прави въ името на общественитѣ интереси, въ името на голѣмитѣ народни интереси, трѣбва да внимава да има справедливостъ преди всичко, но и да не се посѣга на първото условие, за да вирѣе и общество, и държава — на спокойствието, на правдата и на съзнанието у всички граждани въ тая страна, че тѣ всички съдействуватъ за създаването на миръ и спокойствие. А този миръ и това спокойствие не се създаватъ съ неправди спрямо едно съеловие въ полза на друго. Така азъ смѣтамъ, че законодателятъ трѣбва да действува и понеже виждаме, че въ този законопроектъ тѣзи наши разбирания — не сж мои — не сж прокарани, азъ смѣтамъ, че не мога да гласувамъ законопроекта. Защото ние считаме, че държавата не трѣбва да се намѣсва не защото нѣма нужда отъ нейната намѣсва, но защото такова едно намѣсване ще създаде само пакостъ, безъ да може да принесе каквато и да е полза.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Тома Константиновъ.

Т. Константиновъ (инач. с. т.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законопроектътъ, който е представенъ тукъ, за уреждане на наемнитѣ отношения, трѣбваше да бъде внесенъ още въ началото на първата редовна сесия на XXIII обикновено Народно събрание. Защото въпросътъ, който решава тоя законопроектъ, е много важенъ, засѣга интереситѣ на маса градски трудови елементи, градското трудово население. Макаръ че се отригаше отъ официални мѣста значението на тоя въпросъ за намалението на наемитѣ, азъ смѣтамъ, че той е единъ въпросъ, който трѣбваше да бъде разрешенъ най-бързо отъ Народния блокъ. Фактътъ, че още при поемането властта отъ Народния блокъ занаятчийството въ България, маса работници и много професионални организации, едри и дребни

търговци наематели вдигнаха гласъ за регламентиране наемитѣ въ голѣмитѣ градове, показва, че този въпросъ бѣше актуеленъ. Въ началото се правѣха опити да се отложи този така голѣмъ въпросъ, засѣгащъ интереситѣ на бедствуващото трудово население, обаче подъ натиска на събитията и на борбата, която се води отъ известни обществени организации, тоя въпросъ най-после се сложи на разглеждане въ Камарата.

Азъ намирамъ, че законопроектътъ иде да уреди, безспорно, единъ въпросъ, който не търпи отлагане. Но тоя законопроектъ е много закѣснѣлъ. Ето вече близо две години, откакто Народниятъ блокъ управлява, а презъ това време наемателитѣ — чиновници, работници, занаятчи, дребни търговци — плащатъ високи наеми. И понеже тия трудови елементи и безъ туй бѣха отрупувани съ много задължения, азъ смѣтамъ, че съ забавянето на законопроекта се направи грѣшка, като вследствие на това наемателитѣ се отрупаха съ нови задължения; отрупаха се съ задължения срѣднитѣ съсловия, работницитѣ, въобще трудовитѣ елементи. И всѣки законопроектъ, г. г. народни представители, който не идва навреме и който не дава изискуемото отъ живота, той, колкото и да бъде радикаленъ, често пакти не дава голѣми резултати. Но и така късно внесенъ законопроектътъ въ Народното събрание, той не решава напълно въпроса; той решава само отчасти тоя въпросъ за наемитѣ, който е разрешенъ отдавна, преди 2—3 години, въ Германия, въ Сърбия, даже въ Ромѣния, въ Гърция. Азъ си спомнямъ, когато още Брюнингъ бѣше на властъ въ Германия, който съ декрети управляваше тая страна, какъ той съ декретъ намали немитѣ въ Германия. Парламентарната комисия по министерството на финанситѣ при Райхстага още тогава констатира, че всичкитѣ въобщо стоки въ Германия спадатъ, всички стоки въобщо намаляватъ своята стойностъ, а само наемитѣ държатъ едно твърдо положение, защото тѣ не се поддаватъ на играта на свободнитѣ стопански сили, тѣ не се поддаватъ на конкуренция. Тукъ има единъ новъ елементъ, който улеснява наемодавеца да може да понася конкуренция при общото поевтиняване; тукъ има единъ психологически елементъ, който дава изгоди и привилегии на наемодавеца. Рентниертъ, който е наемодавецъ, който живѣе отъ наеми и чиито не работи, има тая психология, че не отстъпва отъ своята привилегия и държи здраво за нея. Понеже той има тримуществото, че има много имоти и получава голѣми ренти, то и при намалението на рентата му той пакъ може да понася леко живота; за него нѣма бедствие, той винаги има гарантирани голѣми приходи. Поради това негово преимущество, че не е притиснатъ отъ конкуренция или отъ процеса на обедняването, той държи на своето положение, той е много арогантенъ, много е нахаленъ. Тая психологическа особеностъ на наемодавеца му дава правото и възможността да налага високи наеми.

Вземете днесъ въ София единъ фактъ много интересенъ. Въпрѣки че въ София има построени грамадни кооперации и че много отъ тѣхъ сж празни, въпрѣки че много отъ тия кооперации не могатъ да се заематъ, защото сж едно свръхпроизводство на жилища, на помѣщения — ако мога така да се изразя — за нуждитѣ на София, наемодавецитѣ пакъ не отстъпватъ и наемитѣ въ София стоятъ високи. И нѣкои даже, които защитаватъ положението, че трѣбва да се гарантиртъ наемитѣ, стоятъ на тоя аргументъ, че въ София има построени много жилищни кооперации и наемитѣ ще паднатъ сами по себе си. Но ние виждаме, че тѣ не падатъ. Това се дължи на тая психология на рентниера, който има привилегията, гарантиранъ въ своето материално съществуване, да може здраво да държи на своето желание да получава повече рента, да получава повече приходъ за смѣтка на бедствуващото население.

Ето, г. г. народни представители, най-голямото основание въ този именно случай за една властъ да интервенира въ отношенията между наемодателитѣ и наемодавецитѣ и да иска съ законъ да наложи намаление на наемитѣ. Азъ смѣтамъ, че въ бъдеще въпросътъ въобщо за наемитѣ — единъ голѣмъ въпросъ — не може да бъде оставенъ да се разрешава отъ свободната конкуренция и въобщо отъ свободната игра на стопанскитѣ сили, а той трѣбва да бъде взетъ подъ опеката на държавната властъ. При днешното положение на безработно, на бедствуващо население, при толкова много занаятчи и търговци, които сж въ затруднено положение, налага се държавата да се намѣси въ разрешението на този въпросъ. Бедствието въ градоветѣ не е отъ малко значение. И въ селата има бедствие, но въ прадолетѣ, където сж събрани на едно мѣсто 100 или 200 хиляди бедствуващи граждани, има условия

за бунт. Въ градоветъ поминъкът на многобройното трудящо се население е гарантиран само за малко време и щом то е неспокойно за утрешния ден, това създава поток да върши бунт, революция, да негодува срещу властта; това създава условия за масови движения.

Азъ намирамъ, че е една голъма грѣшка на правителството, дето досега не постави на разрешение въпроса за намаление на наемитѣ. Макаръ и късно поставенъ, азъ намирамъ, че той трѣбва да бѣде правилно разрешенъ.

Прави впечатление, г. г. народни представители, че повечето отъ ораторитѣ се изказаха отъ тая трибуна въ полза на разширение на законопроекта за наемитѣ, за закрила на наемателитѣ. Не ще и дума, ако действието на закона се разпростре само върху магазинитѣ, ще се засегне само една много малка частъ отъ заинтересованитѣ, а ще останатъ незасенати голъмата маса бедствуващи, малоимотни, особено чиновници, работници и занаятчии, и ще продължаватъ да плащатъ високи наеми. Не е ли върно, г. г. народни представители, че въ България, особено въ София и другитѣ голъми градове, единъ чиновникъ, единъ работникъ плаща за наемъ половината отъ своята заплата или най-малко 1/3 отъ нея? Това го нѣма никъде. Въ Германия единъ работникъ плаща за наемъ 1/4, 1/5, 1/8 отъ своя доходъ, а въ България 50% отъ заплата на чиновника или отъ прихода на работника и занаятчията отива за наемъ! Това е едно състояние, безспорно, аномално за България. Като-че-ли у насъ капиталътъ, вложенъ въ жилища, има монополъ. Ето защо държавата трѣбва да се намѣси.

Каго направихъ тѣзи общи бележки, минавамъ сега къмъ законопроекта.

Г. г. народни представители! Нѣкои казватъ, че наемитѣ на жилищата сѣ спаднали поради туй, че сѣ построени много нови жилища. Въ законопроекта се поставя една норма, че се прави 25% намаление отъ наемнитѣ цени, съществуващи презъ 1929 г. Азъ имамъ тукъ данни и ще ви прочета нѣкои отъ тѣхъ, безъ да ви отегчавамъ. Споредъ сведенията на Дирекцията на статистиката, при индексъ 100 за 1914 г., най-голъмо поскѣпване имаме за наемитѣ, а именно 3.667; за хранителнитѣ продукти отъ растителенъ произходъ е 1.674, значи, два пѣти по-малко въ сравнение съ наемитѣ; за хранителнитѣ продукти отъ животински произходъ е 1.919. Това голъмо поскѣпване на наемитѣ се обяснява, както казахъ и по-рано, съ действието на единъ психологически факторъ: наемодавецътъ може да държи празно своето жилищно помѣщение или своя магазинъ, но наемателтъ не може да спи на улицата и това го кара да приеме по-тежки условия за наема. По тази причина не може да става едно свободно опредѣляне на наемитѣ и държавата трѣбва да регламентира въпроса.

Но азъ казахъ и по-рано, че по-голъмата частъ отъ народнитѣ представители се изказаха за разширение на законопроекта и върху жилищнитѣ помѣщения, за да се подобри положението на наемателитѣ и на трудящото се население.

Г. г. народни представители! Нека не се забравя, че правителството намали заплатитѣ на чиновницитѣ, че вие намалихте пенситѣ и всичко това отъ гледище на държавнитѣ нужди. Чиновникътъ не може да получава своята заплата по 2—3 месеца. А сега да го оставимъ да плаща сѣщата наемъ, това може ли? Това е една аномалия. Въ София има 20—30 хиляди дребни чиновници и пенсионери. Това е една маса, която бедствува. И резултатътъ отъ общинския изборъ презъ септемврий миналата година се дължи на това обстоятелство, че правителството не послуша оня позивъ, оня викъ на заинтересованитѣ наематели, занаятчии и професионални организации, които искаха намаление на наемитѣ. Отъ последния занаятчия и работникъ до чиновника, индустриалеца и търговеца, всички искаха и викаха за намаление на наемитѣ. И азъ се чудя, какъ може при тоя общъ повикъ законопроектъ за намаление на наемитѣ да закѣснѣе толкова време.

Г. г. народни представители! Чл. 1 отъ законопроекта допуска намаление на наемитѣ само за магазини и други търговски помѣщения, но не и за жилища. Той трѣбва да се разшири въ смисълъ, да обхваща и жилищни помѣщения и хотели. Днесъ намалението съ 25% е малко. Азъ смѣтамъ, че индексътъ на поевтиняването е 45% и трѣбва наемитѣ да бѣдатъ намалени съ 45—50%. Само тогава ще има разумъ въ тоя законъ. Инакъ той ще създаде едно облекчение не особено голъмо, което ще бѣде безъ значение. И мотивитѣ да искаме това намаление сѣ не само чисто стопански, но и обществени — да се подпомогне на бедствуващитѣ. И ако се правятъ жертви, тѣ трѣбва да се правятъ въ смисълъ, да дава онзи, който може да ги даде, а не бедниятъ, немощниятъ, който не може да ги

даде; отъ него не бива да се иска. Значи, чл. 1 отъ законопроекта трѣбва да се разшири въ смисълъ, да обхване и жилищнитѣ помѣщения и размѣрътъ на намалението на наемитѣ да бѣде по-голъмъ отъ 25%, да стига до 50%.

Г. г. народни представители! Законопроектътъ има една процесуална несъобразностъ. Казано е, че който иска да се ползува съ намаление на наема, ще трѣбва да заяви нотариално на наемодавеца за това. Споредъ алинея втора на чл. 1, когато се касае за държавни и обществени учреждения, намалението става по право, безъ покана, безъ съобщение отъ страна на наемателя, а когато се касае до частнитѣ помѣщения, това намаление трѣбва да стане чрезъ една покана отъ страна на наемателя. Това е неправилно, това е погрѣшно. Много бедни хора, които не знаятъ закона, ще пропуснатъ срока отъ единъ месецъ и тогава нѣма да се възползватъ отъ намалението на наема. Това, повтарямъ, е една грѣшка. Щомъ правимъ намаление на наемитѣ, щомъ то е необходимо, щомъ то е една обществена нужда, трѣбва да улеснимъ наемателя, като се каже, че и за него по право настѣпва намалението, безъ да има нужда отъ официално съобщение. Това трѣбва да направимъ още повече сега, когато населението бедствува. Инакъ то трѣбва да прави разности, трѣбва да отива при адвокати, трѣбва да плаща за марки при нотариуса. Това е едно отрупване наемателитѣ съ разности. Азъ смѣтамъ, че, за да бѣде законопроектъ по-справедливъ и за да донесе резултати, тази формалностъ трѣбва да се премахне отъ него. Още навремето, когато се прокарваше законопроектъ за закрила на земеделъца-стопанинъ, азъ казахъ, че трѣбва да се избѣгватъ формалноститѣ. И тогава се предвидѣ една процедура, която не даде резултати. Въобще нашиятъ сегашнитъ, нашиятъ гражданитъ не обича тия формалности, които предвждатъ процедуритѣ, и по тая причина пропуска да се възползува отъ много свои права, които той трѣбва да запази. И ако желаемъ да бѣдемъ полезни въ такива случаи, трѣбва да освободимъ българския гражданитъ отъ формалности. Ние разрешаваме въпроси отъ общественъ редъ, а не отъ частенъ редъ.

Чл. 3 отъ законопроекта, г. г. народни представители, казва, че договоритѣ за наеми, които законътъ, следъ като влѣзе въ сила, ще завари, ще продължатъ действието си съ още една година. Тоя текстъ трѣбва да се премахне отъ законопроекта, защото законопроектъ регламентира отношения между наемодавци и наематели поради известна нужда. А каква нужда има да поставяме срокъ за действието на догворитѣ? Да оставимъ тая работа безъ срокъ, та следъ влизането на настоящия законъ въ сила договоритѣ да продължатъ своето съществуване за неопредѣлено време, докато се яви нужда да бѣде измѣненъ законътъ и тоя срокъ да се намали, но нѣма нужда да туряме сега срокъ една година. Идушата година пакъ ще бѣдемъ поставени предъ сѣщото положение и ще искаме наново да продължаваме срока, защото ще продължаватъ сѣщитѣ наемни отношения. Даването само едногодишенъ срокъ за действие на договоритѣ ще създаде следъ известно време много спорове и ще влоши още повече положението на наемателитѣ и затуй това постановление на законопроекта трѣбва да се премахне. Когато се даватъ облекчения, тѣ се даватъ съ великодушие, безъ много формалности, а ако бѣде пропуснато нѣщо, то ще бѣде допълнено после. Изпълнението на формалноститѣ ще струва пари за странитѣ, които ще се отнесатъ предъ сѣда, защото ще трѣбва да даватъ пари и на адвокати, до помощта на които наемателитѣ сигурно ще прибѣгнатъ.

Г. г. народни представители! Трѣбва да се каже, че въ София, въ която има нѣколко хиляди собственици — не е ли това право, останалитѣ сѣ дребни собственици — само едритѣ собственици се интересуватъ повече отъ въпроса за наемитѣ. Дребнитѣ собственици не сѣ толкова заинтересовани. Едритѣ собственици черпятъ приходи най-вече отъ наемитѣ. Съ какво право въ днешното общество единъ, който има една голъма къща по наследство, или самъ е изградилъ едно грамадно здание, ще получава грамадни наеми, съ стотици хиляди лева годишно, а другъ ще бедствува, ще живѣе безъ жилище, ще бѣде изхвърленъ на улицата? Днесъ въпроситѣ трѣбва да се решаватъ много смѣло. Всѣки въпросъ, особено когато се касае за поминъка на бедното население, за поминъка на народа, трѣбва да се разрешава въ името на общия интересъ на народа. Не може да не се правятъ жертви, не можемъ да споримъ върху това, дали се върши справедливостъ или несправедливостъ. Тукъ нѣма мѣсто за споръ. Другъ въпросъ ни интересува: да дадемъ на всѣки единъ гражданинъ условия за съществуване, да гарантираме на гражданина облѣкло, жилище, хлѣбъ и топливо. Това е първата задача

на всъко общество, на всъка държава. Това е най-важният въпрос, от който тръбва да изхождаме, когато ще разрешаваме въпроса за наемните отношения. Ония стари понятия за справедливост, за свободна конкуренция и за свободни цени днес вече не могат да имат никакво значение. Искамъ да ви цитирамъ тукъ думитѣ на французкия министъръ Кайо, който не е представител на социализма, а на друго едно тѣчение. Въ една своя беседа въ Парижъ той казва, че въ днешнитѣ моменти на общи бедствия на народитѣ, при тая грамадна безработица, въпросътъ за държавната намѣса е първиятъ въпросъ, който тръбва да ни занимава. Днесъ никой голѣмъ икономистъ и общественикъ — вземете даже Зомбартъ, вземете Оуенъ Йѣнгъ, а и неотдавна четохъ въ списанието „Лю“ за така наречената *Economie dirigée* — не твърди друго освенъ това, че днешното стопанство тръбва да бѣде направлявано отъ върховетѣ на държавното управление. Днесъ не може да се mine безъ ограничение отъ страна на държавата, безъ намѣса въ частноправнитѣ отношения, днесъ не може да има свободна конкуренция. Днесъ има държавна интервенция, и тя е най-голѣмиятъ факторъ, най-голѣмата сила, която ще урежда отношенията между хората въ обществото.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че следъ като законопроектътъ бѣде изпратенъ въ комисията, членоветѣ ѣ, които сжъ взели бележки отъ направенитѣ критики, ще дадатъ най-добро разрешение на този въпросъ, защото единъ въпросъ, по който днесъ най-много недоволствува градското и селското население, това е въпросътъ за наемитѣ. И ако този въпросъ се реши правилно, справедливо, въ интереса на по-голѣмата маса бедствуващо население, по-голѣмата маса хора на труда, безусловно, маса граждани въ България въ голѣмитѣ градове ще почувствуватъ, че въ Парламента се чувствува бедственото положение на народа и че народното представителство желае да му помогне.

Азъ моля въ тая смисълъ да се направятъ корекции въ законопроекта, за да дадемъ единъ законопроектъ справедливъ, предвидливъ, съ обществена стойностъ, който законопроектъ да облекчи бедствуващото градско трудещо се население.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Атанасъ х. Поповъ.

А. х. Поповъ (мак): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Често пѣти съмъ слушалъ и чель упрѣци противъ правителство и Парламентъ затова, че съ прибързване въ законодателството, често пѣти съ прокаранитѣ закони, вмѣсто да се услуги на обществото, напротивъ, се постигатъ обратни резултати. Не ще съмнение, че това е твърде лошо положение, затова защото по тоя начинъ се подбива значението на нашитѣ закони и се убива престижътъ на Парламента, на който винаги тръбва да се гледа като на най-голѣма светиня.

Г. г. народни представители! За голѣмо съжаление, като-че-ли и законопроектътъ, който ни занимава понастоящемъ, е единъ отъ прибързанитѣ законопроекти. Прибързанъ, казвамъ, не затова, че той е ненавремененъ, а затова защото той не е достатъчно обмисленъ, за да може да отговори действително на една нужда на днешното време.

Както и да е, правителството е решило да регламентира отношенията между наематели и наемодатели.

Г. г. народни представители! Ние сжщо така, като правителството, сме за намаление на наемитѣ. По принципъ и ние искаме, шотъ да се съгласуватъ наемитѣ — да бждатъ приблизително на еднакво ниво — съ ценитѣ въ разнитѣ стопански области. И ние сме за еднаквостта въ общия индексъ на поевтиняването. Обаче ние сме противъ законопроекта, такъвъ, какъвто ни се предлага. Ние сме противъ законопроекта затуй, защото ние не виждаме, че съ него се удовлетворява една действителна нужда на момента. Споредъ нашитѣ разбирания, този законопроектъ, безъ да допринесе нѣкаква реална полза за обществото, само ще влоши отношенията между наемодатели и наематели. Защо, ще кажете? Чл. 1 казва: (Чете) „Наемнитѣ цени въ градоветѣ на търговски, занаятчийски и индустриални помѣщения, както и тия, наети за държавни или общински учреждения, се намаляватъ съ 25%.

„Това намаление се прави въз основа на наемнитѣ цени, съществуващи презъ 1929 г., и почва отъ датата на влизане на закона въ сила — за държавнитѣ и общински учреждения по право, а за всички други — ако въ месеченъ срокъ отъ тая дата заявятъ нотариално на наемодателя, че желаятъ да се ползватъ отъ него.

„Въ заявлението си наемателътъ е длъженъ да съобщи“ и пр.

Чл. 3 казва: (Чете) „До една година отъ влизане на закона въ сила, заваренитѣ отъ сжщия законъ договори за наемъ не могатъ да бждатъ унищожени, освенъ въ следнитѣ случаи:

„1. По взаимно съгласие между странитѣ“ и т. н.

Г. г. народни представители! Преди всичко, интересно е, защо за база е избрана въ законопроекта годината 1929. Ако се сжди по мотивитѣ къмъ законопроекта, 1929 г. е избрана затова, защото тогава наемнитѣ цени сж били най-високи. Азъ се съмнявамъ въ това, защото има много помѣщения, наемътъ на които следъ 1929 г. е станалъ сравнително по-голѣмъ, и други такива, наемътъ на които преди 1929 г. е билъ много по-голѣмъ и обратното. Това е първата несъобразностъ въ законопроекта.

Втората. Какъ може да се вземе за база 1929 г., когато дадено помѣщение презъ 1929 г. е служило за една целъ, за единъ видъ търговия, а сега служи за друга целъ, за другъ видъ търговия? Презъ 1929 г. извършваната работа въ единъ магазинъ, напр., е била такава, че той е могълъ да носи по-голѣмъ наемъ, а сега е такава, че не може да носи голѣмъ наемъ и пр. Споредъ менъ, това е втора една несъобразностъ, втора една непълнота въ законопроекта.

Третата. Законопроектътъ влиза въ сила отъ датата на публикуването му въ „Държавенъ вестникъ“. Азъ не мога да си обясня, какъ може да се съгласува тази дата съ началната дата на даденъ договоръ за наемане на известно помѣщение. Не мога да си обясня така сжщо, защо въ законопроекта е предвидено да бжде той въ сила само за една година. Азъ не виждамъ обстоятелства, азъ не виждамъ причини, че следъ една година кризата ще се ярематне и, следователно, съществуването на такъвъ законъ ще бжде излишно.

Така сжщо азъ не мога да си обясня, защо въ законопроекта се изхвърлятъ жилищнитѣ помѣщения, когато на сжщото основание и тѣ могатъ да минатъ подъ еднакъвъ знаменателъ съ магазинитѣ, както и съ зданията, вземани за държавни и общински нужди.

Г. г. народни представители! Споредъ моята преценка, важенъ е така сжщо, по-право казано, интересенъ е така сжщо чл. 2 отъ законопроекта, който казва: (Чете) „Ако наемодавецътъ твърди, че посочениятъ отъ наемателя размѣръ на наема за 1929 г. е по-голѣмъ, той е длъженъ въ срокъ не по-късно отъ единъ месецъ отъ получаване нотариално заявление на наемателя да предяви искъ за установяване истинския размѣръ.

„Въ сжщия срокъ наемателътъ е длъженъ да предяви искъ, ако твърди, въ случая на алинея трета отъ предшестващия членъ, че наемътъ презъ 1929 г. е по-малкъ отъ плащания при влизане на закона въ сила“.

Мене ми се вижда този текстъ на чл. 2, тѣй, както с редактиранъ, твърде интересенъ, затова защото, ако единъ наемателъ види, че отъ наемъ може да спечели нѣкой левъ, ще тръбва да завежда дѣла въ сждилищата и да се разтака съ години. Мене ми се струва, че това е една голѣма несъобразностъ на законопроекта и той нѣма да даде никакви резултати. Всѣки единъ наемателъ, като си направи смѣтка, че ще спечели нѣкой другъ левъ отъ наемъ, но следъ като дълги години води дѣла по сждилищата, ще се помири съ положението и ще остане съ убеждение, че закрила за него нѣма.

Г. г. народни представители! Споредъ нашата преценка, само тѣзи дефекти, които изтъкнахъ, сж достатъчни, за да се приеме, че законопроектътъ е недобре обмисленъ и е такъвъ, който не ще може да удовлетвори нуждитѣ на времето.

Ето защо азъ намирамъ, че той тръбва да се върне въ комисията, да се преработи окончателно, да отговаря той на действителнитѣ нужди на момента, за да не излѣзе, че ние вършимъ нѣщо, колкото да се намираме на работа. Законопроектътъ, макаръ нареченъ „Времененъ законъ за уреждане наемнитѣ отношения“, е внесенъ отъ правителството навреме, и ако той се обмисли добре, ако той обеме всички положения, които може да бждатъ неговъ обектъ, действително ще задоволи една нужда. Но ако се остави така, както е, ще разклати само отношенията между наематели и наемодавци, безъ да се постигнатъ нѣкакви реални резултати.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Григоръ Чешмеджиевъ.

Г. Чешмеджиев (с. д.): Г. г. народни представители! Законопроектът, който има да дебатираме сега, нареченъ „Времененъ законъ за уреждане наемнитъ отношения“, може да ни даде само поводъ да изкажемъ нашето незадоволство отъ тая политика на законодателствуване, която е усвоена отъ днешното правителство. Каточели искатъ отвреме-навреме да създаватъ работа на Парламента и, за да се отсрамятъ за ония обещания, които сж правени презъ време на изборитъ, на бърза ржка, съ недостатъчно обмисляне и проучване, се внасятъ закони, които често умиратъ, като отидатъ въ комисията. Такъвъ бше законъ-нбгъ за печата, такъвъ бше прибързано внесениятъ и претърпблъ значителни промбни законъ за разоржжаването, такъвъ е и разглежданиятъ законъ, нареченъ времененъ. Ние не искаме да встанемъ противъ единъ законъ, който ще създаде известни регули въ отношенията между наемодавци и наематели въ свързка съ бедственото положение, въ което сж изпаднали особено дребнитъ чиновници, дребнитъ сществування, дребнитъ бакали, занаятчийтъ и всички ония, които иматъ нужда въ този моментъ отъ покровителството и закрилата на държавата. Но когато едно правителство иска действително да отговори на една крещца нужда, то трбба да излзе съ единъ законъ, който да удовлетвори тази нужда; иначе съ такъвъ законъ, какъто е тоя, вмсто да се удовлетвори тази нужда, само се разяжда раната.

Г. г. народни представители! Менъ ми направи впечатление въ мотивитъ на законопроекта единъ пасажъ, на който искамъ да спра вашето внимание. Министерътъ на правосъдието, който внася законопроекта, казва — което е и вбрно — че презъ 1929 г., сравнително, наемитъ сж били най-високи и затова, казва той, ние искаме намалението, което предвжжаме да се направи, да се направи на тия наеми, които сж били презъ 1929 г. Министерътъ на правосъдието съ този пасажъ въ законопроекта е издалъ всичкия смисълъ на този законъ — че той не е единъ законъ за облекчение положението на наемателитъ, а е единъ законъ за спиране тенденцията въ намаляването на наемитъ. Ако въ 1929 г. тия наеми сж стигнали най-високия пунктъ, логично е да заключимъ, че отъ тогава до днесъ, 1933 г., въ тия 4 години, тия наеми намаляватъ и тб намаляватъ — това е тенденцията въ живота. Ако вие, когато създавате този законъ и искате да направите едно намаление, искате да оформите това, което е направилъ животътъ, законътъ във такъвъ случай се явява безсмисленъ. Ако искате действително да помогнете на наемателитъ, излзте отъ положението, което е днесъ — онова, което е далъ вече животътъ, нма нужда да го регулирате — и дайте едно намаление: 20—30%, за да усътятъ наемателитъ, че има действително една грижа отъ страна на правителството за тбхъ. Но когато вие излизате съ този времененъ законъ и казвате: онова, което животътъ е направилъ отъ 1929 г. до днесъ, ние го спираме — вие създавате регули, за да убиете тенденцията на поевтиняване на наемитъ. Въ този смисълъ законътъ ви се явява като единъ законъ реакционенъ, единъ законъ опасенъ.

Министъръ Й. Качаковъ: Значи вие мислите, че законътъ ще прбчи да ставатъ по-низки наемитъ?

Г. Чешмеджиев (с. д.): За да може вие да създадете единъ смисленъ законъ, спрете се на наемитъ, които днесъ сж създадени отъ живота, и предъ видъ бедственото положение, което е настпило за дребнитъ служаци, за дребнитъ чиновници, за работничитъ, за занаятчийтъ, за всички ония, които живятъ въ чужди квартири, направете върху тбхъ едно намаление отъ 10, 20 или 30% — както се намбри за добре. Тогавя действително би се почувствувало, че нбщо се прави. Днесъ вие какво правите? Вие само казвате въ мотивитъ си, че 1929 г. е кулминационниятъ пунктъ на наемитъ и отъ тамъ вие искате да слизате. Вие нищо не слизате. Ще има квартали, напримеръ въ София, където съ този законъ вие ще повдигнете наемитъ и на занаятчийтъ и на дребнитъ бакали, защото животътъ е докаралъ едно поевтиняване, а вие съ настоящия законопроектъ ще предизвикате наемодавеца да отиде при нотариуса, да покани наемателя и да каже: плащай по силата на закона.

Министъръ Й. Качаковъ: Законътъ не дава това право на наемодавателя; той дава това право само на наемателя.

Г. Чешмеджиев (с. д.): Въ закона се казва: допуска се да доказва както наемодавателятъ, така и наемателятъ, какъвъ е билъ наемътъ презъ 1929 г.

Министъръ Й. Качаковъ: Когато наемателятъ посочи по-низъкъ наемъ отъ действителния въ 1929 г.

Г. Чешмеджиев (с. д.): Може ли да докаже наемодавецътъ, какъвъ е билъ наемътъ презъ 1929 г.? Наемодавецътъ може да докаже, защото той може да има писмени

документи въ джоба си, и когато му отърва, ще ги представи, когато не му отърва, нма да ги представи до свидетели. Съ това създавате само едно разбъркване на отношенията между наематели и наемодавци и отегчавате положението на наемателя.

Ето защо азъ смбтамъ, че ако министерътъ на правосъдието иска съ този законъ да донесе едно облекчение, трбба да декларира, че въ комисията нма да се излзе отъ положението презъ 1929 г., а отъ една по-късна година, да кажемъ 1932 г. Оная тенденция на поевтиняване, която животътъ създава, не трбба да се спира, но трбба да бжде използвана, като се намалятъ днешнитъ наеми, за да се даде едно действително облекчение на наемателитъ.

Г. г. народни представители! Законопроектътъ, тъй както е представенъ, засбга само работничитъ и магазинитъ, а жилищата сж изоставени. Защо вие считате, че за малкитъ, србднитъ и по-голбмитъ работничници и люкяни, както и за помбщенята, които държавата е наела, ще трбба да се направи едно намаление на наемитъ на жилищата, което намаление интересува гражданята частъ отъ населението въ голбмитъ градове като София, Сливенъ, Русе, Варна, Габрово и пр., тамъ, където има действително работнически, чиновнически и занаятчийски свбтъ, който нма свои жилища и плаща наеми? Защо чрезъ едно положение въ законопроекта да не се урегулиратъ и отношенията между наемодавци и наематели на жилищни помбщения, като се намалятъ и наемитъ на жилищата? Азъ не виждамъ въ мотивитъ на г. министра на правосъдието защо се е отказалъ вбобще да се занимава съ този въпросъ. Азъ бихъ искалъ една декларация отъ г. министра на правосъдието, съ която да каже, че въ комисията по този въпросъ ще се направи нбщо. Действително ще почувствуватъ едно облекчение наемателитъ на магазини, работничници, ако се измбни базата — да не вземемъ за база наемитъ отъ 1929 г., а отъ 1932. Ако вземемъ за база наемитъ на жилищата презъ 1932 г. и направимъ едно намаление значително отъ 15—20—25—30%, една граматна маса дребни служители, особено въ София, въ Пловдивъ и въ голбмитъ градове, които ви изброихъ, ще почувствуватъ действително, че държавата има една грижа за тбхъ, че тя закриля слабитъ и немощнитъ, които най-много страдатъ отъ днешната криза. Инакъ законътъ ви остава безсмисленъ, остава единъ палативитъ и у насъ остава впечатлението, че съ него се иска да се спре тенденцията на поевтиняването на наемитъ, като се взематъ за база наемитъ отъ 1929 г.

Азъ се надвжвамъ, г. г. народни представители, че г. министерътъ на правосъдието ще излзе съ една декларация тукъ, въ пленума, съ която да каже, че въ комисията ще се измбни годината, ще стане поне 1932 г., и облекчението ще засегне не само наемателитъ на магазини, работничници, но и наемателитъ на жилища. Ако се даде тая декларация, че законътъ ще засегне и жилищата и годината ще стане 1932, за да се почувствува отъ наемателитъ, че действително законътъ имъ дава едно облекчение, нашата група би гласувала по принципъ този законопроектъ, иначе ние нма да го гласуваме.

Н. Стамболиевъ (з): И въпрбки туй ще се приеме.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Говедаровъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Искамъ да направя нбколко общи критически бележки върху основнитъ положения на законопроекта.

Въ чл. 1. е казано, че „наемнитъ цени въ градоветъ на търговски, занаятчийски и индустриални помбщения, както и тия, наети за държавни или общински учреждения, се намаляватъ съ 25%“. Смбтамъ, че тукъ могатъ да се вмбстятъ не само търговскитъ, занаятчийскитъ и индустриалнитъ помбщения, но и такива на нбкои свободни професии, за които знаемъ, за които е ноторно, че и тб, плащайки данъкъ на общата финансова и стопанска криза, изнемогватъ подъ нейнитъ удари.

На второ мбсто тая текстъ ще трбба да се разшири, като се предвиди, че съ това намаление се ползуватъ не само държавнитъ или общински учреждения, а и окръжнитъ и автономнитъ и обществени такива. Смбтамъ, че следва да се направи съответното разширение въ комисията и за тия учреждения.

Въ втората алинея на сщия членъ се поставя, че „въ месеченъ срокъ отъ датата на влизане на закона въ сила, нотариално трбба да се съобщи отъ наемателя на наем-

модателя, че първият желае да се ползува от закона“. Азъ мисля, че нѣма защо това съобщение да бѣде непременно нотариално. Едно такова съобщение струва не по-малко отъ стотина лева. Дребни съществуванія, еснафи и търговци, които изнемогватъ, които не могатъ да свържатъ двата краища, нѣма защо да ги облагате съ такава една нова тежестъ, да ги задължавате да правятъ тия нотариални разности, тогава когато е достатъчно само едно препоръчано съобщение по пощата съ обратна разписка.

Второ, нѣма защо правото на ползуване отъ облекченията по тая законъ, за намаляване на наемитѣ, да бѣде поставено въ зависимостъ отъ месеченъ срокъ отъ влизането на закона въ сила. Нѣкой наемателъ може отъ незнание или противъ волята си да закѣснѣе. Да се каже въ тримесеченъ, даже въ 6-месеченъ срокъ отъ момента въ който ще влѣзе законътъ въ сила, но да ползува наемателя отъ момента, въ който ще заяви. Ако заяви следъ два месеца, ще се ползува отъ облекчението по този законъ, ще получи намаление на наема отъ момента, въ който е подадено заявлението.

Въ алинея четвърта на чл. I се казва: „Разпоредитѣ на предшествуващата алинея нѣматъ приложение въ случай, че между странитѣ, преди изтичане на предвидения по-горе срокъ, последва писмено споразумение относно намаляването на наема“. Трѣбва да се каже вмѣсто „последва споразумение“, „ще последва споразумение“. Само следъ като влѣзе законътъ въ сила, ако ще последва споразумение, това споразумение да се има предъ видъ. Но азъ смѣтамъ, че и по приложението на тая алинея въ комисията ще трѣбва да се установятъ известни норми, за да не би наемодателитѣ, чрезъ една морална принуда — да не кажа една по-силна дума — да искатъ да наложатъ на своитѣ наематели да се откажатъ отъ правото да се ползуватъ отъ облекченията по тая законъ.

Искамъ да кажа две думи и върху мисълта на уважаемия народенъ представителъ г. Чешмеджиевъ. Азъ не съмъ съгласенъ съ това тълкуване, което той ни дава; азъ смѣтамъ, че тая законъ ще бѣде една тежестъ за наемодателитѣ въ смисълъ, че тѣ не ще могатъ да искатъ увеличение на наема, но тая законъ не може да върже рѣшетъ на наемателя и той, когато намѣри за нужно, ще бѣде въ право, спазвайки обичайнитѣ срокове за предупреждение, да освободи помѣщението. Наемодателтъ не ще може да освободи своето помѣщение; той е длъженъ да приеме намаленията, които тая законопроектъ предвижда, но наемателтъ всѣкога е въ положение, всѣкога ще бѣде въ право — може би въ законопроекта не е достатъчно ясно казано това, но азъ смѣтамъ, че не може да бѣде иначе и ще направимъ въ комисията съответни поправки — когато намѣри, че наемтъ и следъ предвиданото по законопроекта намаление е голѣмъ, да освободи безъ отговорности предъ наемодателя помѣщението, което заема, спазвайки обичайнитѣ срокове за предупреждение. И по тая начинъ тая тенденция на спадане наемитѣ, за която ни говори г. Чешмеджиевъ, законопроектътъ не я спира, законопроектътъ не би могълъ да я спира.

Азъ смѣтамъ, че трѣбва да се изтъкне, че у насъ има и собственици, дребни или срѣдни, които тоже изнемогватъ — съ единъ апартаментъ, съ една малка къща, тежени съ ипотечни и други задължения съ 12 и 13% лихва въ златни франка — знаете, че нашата Ипотекарна банка ви изчислява своитѣ ипотечни задължения въ злато — и тѣзи собственици тоже иматъ право на една защита отъ народното представителство. И понеже тукъ се касае чрезъ тая законъ да диримъ социалната хармония, социалната правда, тоза трѣбва да сторимъ, безъ да се разклаща, безъ да се погазва грижата за икономическото равновесие, въ основитѣ на което доминиратъ законитѣ за търсенето и предлагането. Нашиятъ дългъ, прочее, е да подпомогнемъ ефикасно онѣзи, които иматъ нужда, да вървимъ по пътя на обществената солидарностъ, което значи, че тежеститѣ ще се понесатъ преди всичко отъ стопански по-силнитѣ, по-имотнитѣ. Нѣма защо да не кажемъ, че всички тѣзи, които иматъ по единъ малък апартаментъ или по една малка къща, и които добиватъ или облекчаватъ своята прехрана и тази на семейството си чрезъ минималнитѣ, нищожнитѣ приходи отъ даване подъ наемъ на своитѣ къщи, на своитѣ апартаменти, че и тѣ иматъ право на една законна защита. Грижата на Парламента трѣбва да бѣде: да дири и да установи, кои

сж легитимнитѣ интереси и на едната и на другата категория граждани у насъ и по линията на разумното примирение, по пътя на единъ разуменъ и правдивъ компромисъ да пази равновесието, за което поменахъ по-горе и за което сме длъжни да държимъ смѣтка. Въ текста на чл. 3, алинея първа, отъ законопроекта е казанъ: „До една година отъ влизане на закона въ сила заваренитѣ отъ сѣщия законъ договори за наеми не могатъ да бѣдатъ унищожавани, освенъ въ специално предвидени случаи“. — Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че би могло и би трѣбвало въ единъ специаленъ текстъ да се предвиди правото на Министерския съветъ, по силата на което сѣщиятъ да може съ едно постановление, което той ще вземе следъ необходимата за случая анкета, направена въз основа на реални и обстояни данни за положението на въпроса, да продължи съ още една година силата и действието на закона за уреждане наемнитѣ отношения. Ето едно продължение, което се иска отъ известни стопански срѣди, и което се явява оправдано и полезно.

Г. Т. Данаиловъ (д. ср.): Защо Министерскиятъ съветъ? Парламентътъ може да продължи действието на закона.

Г. Говедаровъ (д. ср.): Смѣтамъ, че Парламентътъ може да даде тая делегация на Министерския съветъ, за да се внесе едно успокоение въ заинтересуванитѣ срѣди. Счита се отъ мнозина, че една година е много малко.

Смѣтамъ, че може да се обсъди и идеята за минимални съдебни мита, за минимални съдебни разности по всички ония процеси, които ще се наложатъ, които ще се явятъ по силата на тая законъ. Идеята на законопроекта е, да се помогне на бедствувачитѣ, на крайно нуждаещитѣ се, на ония, които и безъ туй сѣ въ мъжнотии. Надѣвамъ се, че респективниятъ министъръ ще се съгласи по тая въпросъ въ комисията да станатъ съответни промѣни.

Смѣтамъ сѣщо, че ще бѣде добре да се допълни текстътъ на втората алинея отъ чл. 6 на законопроекта, който гласи: „Наемателтъ плаща на наемодавца едновременно съ дължимия наемъ и 10% отъ разликата, представляваща действителното намаление — по силата на тая законъ въ размѣръ на плащания отъ него наемъ.“

„Така събранитѣ суми наемодателитѣ сж длъжни да внасятъ въ приходъ на държавното съкровище“. Нека да се предвиди известенъ срокъ, да кажемъ 15 дни следъ като наемодателтъ получи сумата, въ който срокъ да е длъженъ да внесе събраната сума въ държавното съкровище и, ако не я внесе, ще трѣбва да отговаря съ известенъ процентъ лихва. Но, по-важното, ще трѣбва да се изнамеритъ въ комисията единъ начинъ, една формула, за да може държавата веднага да пристѣпи къмъ събиране на тия незаконно задържани отъ наемодателя, внесени му отъ наемателя, суми. Ще трѣбва, следователно, по силата на единъ специаленъ текстъ, финансовата властъ да може веднага да пристѣпи къмъ принудително събиране на всички такива суми, които наемодателитѣ, следъ като сж ги получили отъ наемателитѣ, незаконно, произволно ги задържатъ.

Ц. Бръшляновъ (д. ср. Ц): А ако на наемодателя не е платенъ наемтъ?

Г. Говедаровъ (д. ср.): Азъ казвамъ: всички суми, които, билейки внесени отъ наемателя на наемодателя, се задържатъ неправилно отъ този последния.

Смѣтамъ че ще трѣбва въ комисията тоже да се направи нужното за опростяване въобще на цѣлата процедура, която тая законопроектъ предвижда, за да бѣде бързо, евтино и, ако щете, възможно гладко уреждането на спороветѣ, които ще възникнатъ, и на процеситѣ, които ще се наложатъ по силата на този законъ.

Н. Пъларевъ (д. ср. Ц): Всѣки, който отива въ сѣдилищата, иска гладко и бързо да му се гледа процесътъ!

Г. Говедаровъ (д. ср.): Смѣтамъ, че процедурата, която се предвижда тукъ, въ законопроекта, *laisse à désirer* — остава да се желае и че съ съгласието на уважаемия министъръ на правосъдието ние ще можемъ да намѣримъ съответенъ текстъ, който ще представлява една по-добра гаранция и въ тази посока.

Касателно въпроса за намаление наемитѣ на жилищнитѣ помѣщения, наистина това е единъ голѣмъ социаленъ, та дори и психологически въпросъ, особено що се касае до дребнитѣ стопански съществуванія, особено що се касае до нашитѣ чиновници, които, изключая ония отъ първа ка-

гегория, които получават по-едри заплати, сж въ едно лошо, понѣкога окаяно положение. Смятамъ, че по тоя въпросъ въ комисията би могло и би следвало да се направятъ едни по-основни и по-подробни преучавания и да излъже въ Камарата законопроектътъ на второ четене съ повече резултатна грижа за тия легитимни интереси, за да се постигне наистина задоволително изпълнение на тоя основенъ дългъ, който има Парламентътъ — дълга, по линията на разумното примирение интереситъ на ождѣлнитъ стопански категории, да се внесе възможното облекчение въ сѣдбата на по-слабитъ и бедствуващитъ стопански категории.

Председателствувашъ Н. Захариевъ: Списъкътъ на записанитъ сратори е изчерпанъ.

Г. министърътъ ще отговори утре, когато ще се гласува законопроектътъ.

Ще вдигнемъ заседанието за утре подиръ обѣдъ съ следния дневенъ редъ:

1. Първо четене законопроекта за уреждане наемнитъ отношения — продължение разискванията.

Второ четене законопроектитъ:

2. За ограничение престѣпленията противъ личната и обществена сигурность.

3. За разяснение и допълнение чл. 2, алинея трета, отъ закона за опрощаване глобитъ.

Одобрение предложенията:

4. За отпушане народна пенсия на писателя Антонъ Страшимировъ.

5. За отпушане народна пенсия на Мария П. Абрашева.

Доклади:

6. На комисията по Министерството на правосѣдието относно искането на Софийския окръженъ сѣдъ да се даде разрешение за сѣдене нѣкои народни представители.

7. На прошетарната комисия.

Първо четене законопроектитъ:

8. За допълнение чл. 323 отъ закона за задълженията и договоритъ

9. За продължение на даденитъ срокове на временно внесенитъ чулчета (харари) за амбалажъ на тютюни.

10. За тълкуване на закона за измѣнение на чл. 94 отъ закона за подобрене земеделското производство и пр.

Одобрение предложенията:

11. За одобрение постановленията на Министерския съветъ относно намалението акциза на вината и данъка на материалитъ, отъ които се вари ракия, реколта 1932 г.

12. За отпушане месечно пособие на нѣкои руски ветерани, взели участие въ освободителната война.

13. За одобрение VIII-то постановление на Министерския съветъ взето въ заседанието му отъ 8.IX.1932 г., протоколъ № 78 — относно откриване на подковаческо училище въ гр. Пловдивъ.

14. Докладъ на комисията по провѣрка на изборитъ (старозагорски, новозагорски, горноорѣховски, егридеренски).

15. Първо четене предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

16. Разглеждане заявлението на народния представител Асенъ Бояджиевъ да му се отпустнатъ дневнитъ пари за времето, презъ което е билъ задържанъ въ затвора.

Които приематъ за утрешното заседание тоя дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието за утре, въ 4 ч. следъ обѣдъ

(Вдигнато въ 19 ч. 22 м.)

Председателъ: **А. МАЛИНОВЪ**

Подпредседателъ: **Н. ЗАХАРИЕВЪ**

Секретаръ: **П. ПОПИВАНОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**